

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.21.026.04

**Inventaris van het archief van mr. H.L.
Drucker [levensjaren 1857-1917],
1885-1915**

Versie: 10-06-2019

Ch.J.A.M. Schaepman

Nationaal Archief, Den Haag 1969

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	10
Inhoud en structuur van het archief.....	11
Ordering van het archief.....	11
Verwant materiaal.....	12
Beschikbaarheid van kopieën.....	12
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13
I. Parlementslicd 1894 - 1913.....	13
A. Algemeen.....	13
B. Licd van de Liberale Unie 1885-1901.....	18
C. Licd van de Vrijzinnig Democratische Bond 1901-1913.....	29
D. Kabinetsformaties.....	38
II. "Uit Papieren Veegens" gedeponeerde archivalia.....	41

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 165 H.L. Drucker [levensjaren 1857-1917]

Archiefbloknummer:

C22289

Omvang:

277 inventarisnummer(s); 0,50 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

mr. H.L. Drucker (1857-1917)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Mr. H.L. Drucker (1857-1917) was zoon van de rentenier Louis Drucker, en daarmee een halfbroer van de vrouwenstrijdster Wilhelmina Drucker. Hij was o.a. hoogleraar, rechter, lid van de Tweede en eerste Kamer. Hij schonk veel aandacht aan sociale vraagstukken en trad toe tot de vrijzinnig democraten. Hij was de geestelijk vader van de wet op de Arbeidsovereenkomst. De stukken hebben betrekking op zijn politieke loopbaan.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 165 H.L. Drucker [levensjaren 1857-1917], nummer toegang 2.21.026.04, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Drucker, 2.21.026.04, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Het oudst bekende lid van de familie Drucker was Hirsch Lazarus uit Hachenburg 1773-1838, een "bankier", die gehuwd was met Zephira Stiebel, een dochter van Isaak Seligmann Stiebel 1731-1827 en Zerla Bonn ¹.

De Stiebel's ook wel Steffens (1849), Steger (1855) en naar het huis "zum Stiefel" Stiefel genoemd, stamden uit de Schwabische priesterfamilie Gunzburg, die zich omstreeks 1560 in Frankfurt had gevestigd. Tot ongeveer 1700 droeg deze familie meestal de naam Günzburg.

Zij hadden loterijkantoren en waren handelaren en bankiers ²

Hirsch Lazarus vestigde zich in Frankfurt. Zijn beide zonen Ludwig (Louis) en Siegmund stichtten daar het huis Drucker. Zij bezaten de firma "Gebrüder Drucker en Wechsel, Commission und Spedition" in de Fahrgasse, welke firma in 1838 werd opgeheven. Toen ging Louis naar Nederland en Siegmund in de tabak. Siegmund vestigde in de Allerheiligengasse te Frankfurt op 12 januari 1844 een firma genaamd "Siegmund Drucker in rohen und fabrizierten Tabaken Kommission und Spedition", later "in Wechsel und Staatspapieren" ³

Louis Drucker was in Hachenburg geboren op 10 juli 1807. Na zijn vertrek uit Frankfurt, vestigde hij zich ongehuwd en als rentenier te Amsterdam. ⁴. Daar kwam hij in relatie met Constantine Christine Lensing ⁵ bij wie hij twee kinderen had, n.l. Louise Gerarda Elisabeth 1845-1898 ⁶ en Wilhelmina Elisabeth 1847-1925 ⁷. Louis Drucker huwde te Amsterdam vele jaren later op 17 maart 1869 Johanna Caroline Christine Margaretha, zich noemende "Thérèse" Temme, van wie hij reeds 5 kinderen had ⁸

1 Alexander Dietz, Stammbuch der Frankfurter Juden, Frankfurt am Main 1907, pag. 64.

2 Alexander Dietz, Stammbuch der Frankfurter Juden, Frankfurt am Main 1907, pag. 299-302.

3 Alexander Dietz, Stammbuch der Frankfurter Juden, Frankfurt am Main 1907, pag. 64.

4 Gemeente Archief (G.A.) Amsterdam, volkstelling register 1850 B3-383.

5 dochter van Gerardus Johannes en Elisabeth Schoo.

6 Louise G.E. huwde 27 mei 1880 Jacob Arend Schagen van Soelen, handelsagent.

7 D. Te Winkel-van Hall, Wilhelmina Drucker, uitgave van de Stichting Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging Amsterdam te Amsterdam 1968. Beide dochters werden op 8 mei 1880 voor de ambtenaar van de Burgerlijke Stand door de moeder erkend. G.A. Amsterdam Register van erkenning nr. 4-103 van 1880.

8 Th. Temme was de dochter van Joseph Temme en Wilhelmine Russing, volgens de Burgerlijke Stand te Amsterdam is zij op 25 april 1834 geboren te Moritzberg in Stiermarken Oostenrijk. Bij haar huwelijk met Louis Drucker geeft zij op in Hildesheim in Duitsland geboren te zijn. Hun kinderen werden op 18 april 1865 door de ouders erkend en door opvolgend huwelijk van de ouders gewettigd. (G.A. Amsterdam), Register van erkenning 1 fol. 8 en 9 van 1865).

Hun kinderen waren:

Hendrik Lodewijk geb. 11 augustus 1857;

Johanna Leonora geb. 30 oktober 1859;

Jean Carel Joseph geb. 31 juli 1862;

Bertha Eleonore geb. 14 december 1864;

Carl Gustav Adolph geb. 1 mei 1868, allen geboren te Amsterdam

Thérèse Temme had in Nederland nog een zoon, n.l. George David, geboren 1 april 1855 te Amsterdam, die de naam Temme bleef voeren. Het boek "George David" door G. en E. Prezcie, geeft op zeer tendentieuze manier het trieste verhaal van diens leven ⁹.

Op 31 mei 1869 verhuisde het gezin Drucker naar Voorschoten ¹⁰. Louis stierf daar op 4 augustus 1884, zijn vrouw Thérèse overleed te Küssnacht op 29 november 1904.

Hendrik Lodewijk Drucker, van wie de in deze inventaris beschreven stukken afkomstig zijn, werd op 11 augustus 1857 te Amsterdam geboren. Hij bezocht de H.B.S. in Leiden en werd na het toelatingsexamen tot de universiteit te hebben afgelegd, op 1 oktober 1875 als student in de rechten te Leiden ingeschreven ¹¹. Hij promoveerde in 1879 op een dissertatie "Bezitsverkrijging en Bezitsverlies door derden".

Hij studeerde nog enkele semesters te Leipzig en vestigde zich daarna als advocaat te Amsterdam.

Hij trouwde te Voorschoten op 14 juli 1881 Wilhelmina Catharina Sabina de Koning ¹². Op 24 mei 1882 richtten de curatoren van de Rijksuniversiteit te Groningen een schrijven aan de minister van Binnenlandse Zaken waarin zij o.a. mr. H.L. Drucker, advocaat en secretaris der Nederlandsch Zuid Afrika vereniging te Amsterdam, voordroegen ter vervulling van de vacature van het professoraat van wijlen mr. W. Modderman ¹³. Drucker werd diens opvolger bij Koninklijk Besluit van 6 juni 1882 nr. 7 tot hoogleraar in het romeinsrecht en zijn geschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Groningen benoemd ¹⁴. Hij aanvaardde zijn ambt op 28 september 1882 met een redevoering over "Rechtswetenschap en Wetgeving". Hij werd lid van de Groningse gemeenteraad waar hij het initiatief nam tot invoering van progressie in de heffing van de hoofdelijke omslag; aan tal van stichtingen, die een verzachting

9 G. en E Prezcie, George David, J.M.E. en G.H. Meyer, Amsterdam 1885, zie ook D. te Winkel-van Hall, a.w.

10 G.A. Amsterdam, Bevolkingsregister 1869.

11 Album Studiosorum Academiae Lugduno-Batavae MDCCCLXXV-MCMXXV, Leiden 1925, pag. 6 nr. 159.

12 Dochter van Anthony Johan, dominee in Muiderberg, en Sabina Wilhelmina Hendrika Vogel, geboren te Muiden op 28 december 1858 en overleden te 's-Gravenhage op 18 april 1930. Hun kinderen waren: Theresia Louise geb. te Amsterdam 8 september 1882, zij trouwde in 1909 B Laue, kapitein in de "Königliche und Kaiserliche Armee".

Rudolf, geboren 4 mei 1885, electrotechnisch ingenieur, trouwde 1e te 's-Gravenhage 30 oktober 1909 Margaretha Jacoba Petronella van Hasselt, overleden 1930, trouwde 2e te Londen 1932 de tweemaal gescheiden Maria Louise Croiset van Uchelen, trouwde 3e te Wassenaar 9 mei 1938, Annelise Margot Steingass, trouwde 4e in 1947 Theodora Hendrika Ida Johanna Moonen, van haar gescheiden in 1949, trouwde 5e in 1950 Elisabeth Sybilla van Essen. Hij stierf 17 april 1956.

Willem Hendrik geboren te Groningen (volgens inschrijving in het Album Academicum van het Athenaeum illustre en van de Universiteit van Amsterdam, Amsterdam R.W.P. de Vries 1913, geboren te Berlijn) 20 april 1887, overleden 12 juli 1933, hoogleraar aan de Handelshogeschool te Rotterdam, trouwde mej. mr. G.R.J. Heltrich.

13 Algemeen Rijksarchief, Archief Binnenlandse Zaken Kabinet 2 juni 1882 nr. 4.

14 A.R.A. Archief van het Kabinet des Konings inventaris nummer 2504.

van het lot der misdeelden in de maatschappij ten doel hadden, blijft zijn naam verbonden ¹⁵. In 1886 werd professor Drucker benoemd tot rechter plaatsvervanger bij de arrondissementsrechtbank te Groningen ter vervanging van mr. W. Tonckens Jhz., die eervol ontslagen was.

Hem werd toestemming verleend dit ambt tegelijk met zijn hoogleraarambt te bekleden ¹⁶.

In 1889 volgde zijn benoeming tot hoogleraar te Leiden waar hij mr. H.W. d'Abbling opvolgde ¹⁷

Hij ging in Leiden als hoogleraar weg in 1897 en keerde er als privaatsdocent in het Nederlands privaatrecht terug en werkte er als zodanig van 1889 tot 1905 ¹⁸.

In 1891 werd hij gekozen als lid van de gemeenteraad van Leiden, hetgeen hij gedurende 12 jaar bleef.

Hij schonk zijn nimmer aflatende aandacht aan sociale vraagstukken als: de ongelukkenverzekering, de arbeidsvoorwaarden en de rechtstoestand van de arbeidende klasse en de openbare gezondheidszorg. Hij had een groot aandeel in de stichting, in 1897, van "het Leidsche Volkshuis". Deze stichting beoogde het verhogen van de ontwikkeling, de beschaving en het levensgeluk onder de arbeidende- en daarmee gelijkstaande klasse te Leiden en naaste omgeving ¹⁹. In 1894 werd professor Drucker voorzitter van de in dat jaar te Leiden opgerichte Arbeidsraad.

Zijn toetreden tot de vrijzinnig democraten wekte in sommige kringen verzet en met zijn stemmen tegen de stakingswetten leidde dit tot zijn niet herkiezing als lid van de gemeenteraad in 1903 ²⁰.

Drucker had voor het kiesdistrict Groningen sedert 1894 zitting in de Tweede Kamer, eerst als Unie-Liberaal, sinds 1901 als lid van de Vrijzinnig Democratische Bond. Van deze bond was hij een der oprichters.

15 B. Sijmons in de Groningsche Volksalmanak 1918 pag. 173.

16 A.R.A. Archief van het Kabinet des Konings inventarisnummer 2726, 26 juni 1886 nummer 26.

17 A.R.A. Archief Binnenlandse Zaken Kabinet 1 augustus 1889 nummer 103. Deze benoeming werd bekrachtigd bij K.B. van 3 augustus 1889 nr. 15, bij dit besluit werd hem tevens eervol ontslag verleend als hoogleraar te Groningen. (Archief van het Kabinet des Konings inventarisnummer 2907). Bij K.B. van 2 oktober 1889 werd hem eervol ontslag verleend als rechter-plaatsvervanger bij de arrondissementsrechtbank te Groningen (Archief van het Kabinet des Konings inventarisnummer 2917, 2 oktober 1889 nr. 2 en archief van het ministerie van Justitie, afdeling Algemeen secretariaat 8 oktober 1889, nr. 183.

18 J.P. Duyverman, Het raadslid Prof. mr. H.L. Drucker, Tijdschrift voor Geschiedenis, 75e jaargang, 1962, pag. 57-67.

19 J.P. Duyverman, Het raadslid Prof. mr. H.L. Drucker, Tijdschrift voor Geschiedenis, 75e jaargang, 1962, a.w.

20 J.P. Duyverman, a.w. pag. 57-67.

In 1913 verliet Drucker de Tweede Kamer en werd lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal hetgeen hij tot zijn overlijden bleef. In 1905 weigerde hij het ministerschap van Justitie. Hij was de geestelijke vader van de wet op de arbeidsovereenkomst. Op grónd van zijn studie van deze materie kreeg hij in 1891 van de minister van Justitie de opdracht om een ontwerp op te stellen. Dit ontwerp door Drucker herzien ligt ten grondslag aan de wetsontwerpen van 1901 en 1904. Als voorzitter van de commissie van rapporteurs had hij grote invloed bij de behandeling in de Tweede Kamer van het laatste ontwerp dat in 1917 wet werd. Zijn studie over het woningvraagstuk leidde in 1896 tot het publiceren van de brochure "Het vraagstuk der Volkshuisvesting" ²¹ . In 1912 werkte hij met dr. D. Bos aan een mogelijk samengaan van de vrijzinnigen. Dit resulteerde in een tot het Nederlandse volk te richten concentratie-manifest van de vrijzinnigen ²² .

Hij overleed te 's-Gravenhage op 5 september 1917.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De politieke papieren van mr. H.L. Drucker werden in 1964 door mr. G.J.C. Schilthuis te Rotterdam aan het Algemeen Rijksarchief geschonken.

De rechtstitel is (nog) onbekend

²¹ J.P. Duyverman. a.w.

²² Inventarisnummers 236 en 239 op pagina 28 van deze inventaris.

Inhoud en structuur van het archief***ORDENING VAN HET ARCHIEF***

Bij de indeling van de stukken in rubrieken werden de facetten van zijn politieke loopbaan als uitgangspunt genomen.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

I. PARLEMENTSLID 1894 - 1913.

A. ALGEMEEN.

- 1** Rondschrijven van de commissie van praeadvies over het wetsontwerp tot regeling van de krijgsdienst, met commentaar van H. van der Hoeven.
november 1890 2 stukken
- 2** Convocatiebriefjes voor de vergadering van de liberale kamerleden met aantekeningen van H.L. Drucker, A. Kerdijk, J.D. Veegens en H. Goeman Borgesius.
1894-1904 1 omslag
- 3** Kennisgevingen, convocaties e.d. ontvangen als lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal.
1894-1913 1 omslag
- 4** Amendementen op het kiesrecht, met bijlage.
(ca. 12 mei 1896) 2 stukken
- 5** Brief over mr. H. Goeman Borgesius en zijn strijd tegen het liberale kabinet en over jhr. mr. D.W. van Andringa de Kempenaar als tegencandidaat. Concept.
23 januari 1897 1 stuk
- 6** Circulaire van enkele industriëlen e.a. tot oprichting van een dagblad voor sociaal economische politiek.
30 april 1900 5 bladen
- 7** Brieven van dr. D. Bos: het kiesrecht, parlementaire enquête inzake de toestand der middenstand; (mr. C.) Pijnacker Hordijk en de Indische Zaken; zijn gezondheidstoestand; het wetsontwerp betreffende staking van spoorweg-, post- en telegraafbeambten; de ontstemming van de Vrijzinnig Democraten in het Noorden; en over de kandidatuur van mr. J. Limburg in Heerenveen, met concept antwoord.
Januari-februari 1903, 24 april 1903 en 25 oktober 1915 8 stukken
- 8** Brief van J.M. Pijnacker Hordijk over verlaging en verhoging van accijnsen o.a. op suiker en gedistilleerd, met aantekeningen.
18 maart 1903 1 stuk

-
- 9** Brieven van mr. H. Goeman Borgesius over de Statenverkiezing in Zuidholland en het beleggen van een vergadering voor die verkiezingsstrijd.
19 maart en 15 april 1904 2 stukken
- 10** Brieven van mr. M.W.F. Treub over zijn benoeming tot kamerlid, en over zijn te houden "maïdenspeech" en over het voorstel tot verwijzing der notariële wet.
12 en 26 oktober 1904 2 stukken
- 11** Brief van mr. E.A. Smidt houdende condoleance met het overlijden van Drucker's moeder en over het verzoek aan de oud-liberalen buiten de Kamer voor een vergadering.
1 december 1904 1 stuk
- 12** Brief van mr. E.E. van Raalte houdende condoleance bij het overlijden van Drucker's moeder, over de staatsbegroting en een bespreking met mr. H. Goeman Borgesius.
1 december 1904 1 stuk
- 13** Brief van dr. D. Bos houdende condoleance bij het overlijden van Drucker's moeder.
4 december 1904 1 stuk
- 14** Brieven van A. Kerdijk en H.P. Marchant om Drucker van zijn plan om voor de Tweede Kamer te bedanken te weerhouden.
30 december 1904, 3, 4, 6 en 24 januari, 24 maart 1905 5 stukken
- 15** Brieven van mr. E.E. van Raalte over een artikel van mr. J. Limburg in het Sociaal Weekblad met aantekeningen van Drucker.
11 en 13 januari 1905 2 stukken
- 16** Briefkaart en brief van mr. M.W.F. Treub over een artikel betreffende de belastingen in "Vragen des Tijds" en over zijn afwezigheid in de Kamer.
23 januari en 18 maart 1905 2 stukken
- 17** Brieven van mr. E.E. van Raalte over de werkzaamheden in de Kamer, over het uitstel van de wet op het arbeidscontract en over de verkiezingsuitslagen.
28 april en 17 juni 1905 2 stukken
- 18** Briefkaarten van mr. C.Th. van Deventer en mr. J. Limburg over hun verkiezing tot leden van de Vrijzinnig Democratische Kamerclub en het bijwonen van een vergadering.
1, 2 en 14 juli 1905 3 stukken
- 19** Brief van het Centraal Bestuur van het Algemeen Nederlandsch

-
- Werklieden Verbond tot de Vrijzinnig Democratische leden van de Tweede Kamer, met aantekeningen.
5 juli 1905 1 stuk
- 20** Briefwisseling met mr. M.W.F. Treub over zijn voorgenomen uittreden uit de Vrijzinnig Democratische Kamerclub.
Juli - september 1905 1 omslag
- 21** Brief van dr. D. Bos over de staatsexploitatie van de spoorwegen.
4 september 1905 1 stuk
- 22** Reglement voor de Vrijzinnig Democratische Kamerclub, vastgesteld op
16 november 1905 1 stuk
- 23** Brief van mr. C.Th. van Deventer o.a. over een brief van mr. E. Fokker en de afdoening daarvan door mr. H.P. Marchant.
30 december 1905 1 stuk
- 24** Brief van jhr. J. Roëll over de duur der discussies betreffende het arbeidscontract met concept-antwoord.
5 januari 1906 2 stukken
- 25** Briefkaarten van dr. D. Bos over het vertrek van de minister van Waterstaat dr. ir. J. Kraus naar Chili.
9 en 11 januari 1906 2 stukken
- 26** Brief aan mr. M.W.F. Treub over het voorlopig niet kunnen deelnemen aan de Kamerwerkzaamheden. Concept.
12 januari 1906 1 stuk
- 27** Briefwisseling met mr. Z. van den Bergh betreffende zijn publikatie over de stakingskwestie in verband met het arbeidscontract en het meningsverschil hierover met Drucker, met concept-antwoord.
6 en 12 maart 1906 3 stukken
- 28** Brief en kaart van B.R.F. van Vlijmen houdende bericht van verhindering tot deelname aan een vergadering, met aantekeningen.
27 september en 1 oktober 1906 2 stukken
- 29** Briefkaart van jhr. mr. J. Roëll over het besluit van de Centrale Sectie met betrekking tot de financiële wetten.
26 november 1906 1 stuk
- 30** Convocaties voor vergaderingen, rondschrijven van de kamervoorzitter en stukken van de commissie van overleg uit de Tweede Kamer o.a. betreffende de wijze van behandeling van de Staats- en Indische begroting en ontwerpen voor verdeling van de

-
- spreektijd.
1906, 1907-1911 1 omslag
- 31** Brief van mr. H.P. Marchant over een ontwerp-verdeling der begrotingshoofdstukken, over de rapporteurs en over het aannemen van de wet van het arbeidscontract, met aantekening.
15 juli 1907 1 stuk
- 32** Brieven van Th.M. Ketelaar en mr. C.Th. van Deventer over de stemming voorde begroting van Oorlog met concept-antwoord.
22 december 1907 en 1 januari 1908 3 stukken
- 33** Circulaire, brieven en oproepen tot vergaderingen in verband met de Zuid-Hollandse Statenverkiezing, met aantekeningen.
1907 1 omslag
- 34** Telegrammen van P.R. Mees en H.P. Marchant.
1907 en 1908 2 stukken
- 35** Extract uit een brief van mr. C.B. Nederburgh over mr. Th. H. de Meester als vice-president van de Raad van Indië.
Z.d 1 stuk
- 36** Brief van mr. C.Th. van Deventer over een interpellatie van de minister van Koloniën betreffende de behandeling van een strafzaak.
15 januari 1908 1 stuk
- 37** Brief van jhr. mr. F.W. van Styrum over een opmerking van Drucker over het verlies van Nederlandschap in verband met het naturalisatie-ontwerp, met aantekening.
14 maart 1908 1 stuk
- 38** Brief van mr. C.Th. van Deventer over het Atjehverslag.
22 juni 1908 1 stuk
- 39** Brief van P.R. Mees over de verkiezingen, met concept-antwoord.
29 juni 1909 1 stuk
- 40** Brief van dr. D. Bos over een conflict met Drucker, met concept-antwoord.
4 en 6 juni 1910 2 stukken
Zie afschrift van de brief in: E. van Raalte, "Dr. D. Bos", Assen, 1962 p. 165.
- 41** Brief van A.C.A van Vuuren over de afschaffing der Rijkstollen in het bijzonder die van Standaarbuiten.
9 oktober 1910 1 stuk
- 42** Briefwisseling met P.J. Troelstra, M. Arntzenius, en O. van Nispen

-
- over de sociaal-democratische obstructie en Drucker's bemiddeling, met bijlagen.
September - oktober 1911 1 omslag
- 43** Brief van prof dr. D. van Embden betreffende het staatspensioen, met concept-antwoord.
29 oktober en 1 november 1911 2 stukken
- 44** Briefwisseling, gedrukte stukken, aantekeningen en kranten betreffende de staatscommissie tot herziening van het burgerlijk procesrecht.
1911-1913 1 omslag
- 45** Rondschrijven aan de Vrijzinnig Democratische leden van de Tweede Kamer over de kandidaatstelling voor 1913, met concept-antwoord.
(Mei 1912) 1 stuk
- 46** Brieven van mr. J.W.H.M. van Idsinga overeen ontwerp-rapport.
24 februari en 7 mei 1913 2 stukken
- 47** Convocaties voor vergaderingen der drie Vrijzinnige Kamerclubs o.a. over de concentratie.
25 februari en 5 juli (1913) 2 stukken
- 48** Brief van mr. C.Th. van Deventer houdende dank voor gelukwensen bij zijn verkiezing te Assen.
17 juni 1913 1 stuk
- 49** Brief van dr. D. Bos houdende dank voor gelukwensen met zijn overwinning bij de verkiezingen.
28 juni 1913 1 stuk
- 50** Briefwisseling met mr. M.W.F. Treub inzake diens treden uit de Vrijzinnig Democratische Kamerclub.
29 juni, 2 en 4 juli 1913 3 stukken
- 51** Brief van mr. M. Tydeman houdende gelukwensen met de benoeming in de Eerste Kamer en een oproep voor een conferentie met H.M. de Koningin.
3 juli 1913 1 stuk
- 52** Brieven van Th.M. Ketelaar en mr. C.Th. van Deventer over het besluit van Drucker om als voorzitter van de Kamerclub af te treden.
14 augustus 1913 2 stukken
- 53** Brieven van F.M. Knobel over een consulaatsgebouw te Tanger, met aantekeningen.

22 januari en 20 februari 1914 2 stukken

54 Brief en briefkaart respectievelijk van G. van der Feltz en E. van Starkenborgh over verhindering tot deelname aan een vergadering van vrijzinnige Eerste Kamerleden.
11 oktober 1914 2 stukken

55 Brief van C.J.A. Bichon van IJsselmonde over een dading tussen de Staat en de gemeente Neuzen, met aantekening.
1 december 1914 2 stukken

56 Drukproeven van het reglement van orde voor de Tweede Kamer naar aanleiding van de toevoeging van het artikel over het vragenrecht, met aantekeningen.
Z.j 8 bladen

57 Brief van mr. M.W.F. Treub over zijn vertrek in verband met het onderzoek der Mij. van Zekerheidsstelling, fragment.
Z.d 1 stuk

58 Aantekeningen voor juridische lezingen.
1912-1913 1 omslag

B. LID VAN DE LIBERALE UNIE 1885-1901.

59 Rondschrijven en oproep tot het bijwonen van de eerste constituerende vergadering van de Liberale Unie met statuten, ontwerp-huishoudelijk reglement en naamlijst der afgevaardigden, met bijlage.
Februari-maart 1885 1 omslag

60 Convocaties voor vergaderingen van de Liberale Unie, met krantenverslagen.
1885-1887, 1889, 1890, 1892, 1894 1 omslag

61 Naamlijsten van leden en donateurs van de Liberale Unie.
1885, 1888-1890, 1892 en 1893 1 omslag

62 Briefwisseling en brochure betreffende de oppositie van mr. J.A. Levy, met bijlage.
Februari-mei 1885 1 omslag

63 Brief van mr. E. Fokker houdende aanbeveling van P.L. Tak voor het secretariaat van de commissie van uitvoering van de Liberale Unie.
18 maart 1885 1 stuk

64 Briefwisseling met prof. mr. G.A. van Hamel, mr. P.J. Snel en M.W. van Royen (penningmeester van de kiesvereniging "De

Grondwet") over het bijeenroepen van een vergadering van de Liberale Unie om de organisatie, het plan en de werkzaamheden vast te stellen, en over de geldelijke steun aan de Haagse kiesvereniging "De Grondwet", met bijlagen.

Maart-april 1885

1 omslag

65

Convocatie voor de leden van de commissie van uitvoering van de Liberale Unie voor een vergadering o.a. over het ontwerp-huishoudelijk reglement, het ontwerp-reglement van orde en de ontwerp-instructie voor de secretaris, met bijlagen.

Maart-mei 1885

1 omslag

66

Rondschrjven van de voorzitter van de Liberale Unie, prof. mr. G.A. van Hamel, over een vergadering inzake de statuten en het huishoudelijk reglement en over de uitbreiding van de kiesbevoegdheid, over de schoolstrijd en de sociale wetgeving.

22 mei en 26 mei 1885

2 stukken

67

Brief van prof. mr. W.L.P.A. Molengraaff over het program en de werkzaamheden van de Liberale Unie,

25 mei 1885

1 stuk

68

Briefwisseling en rondschrjven van de Liberale Unie over de doelstelling van die partij en oproeping om steun, met bijlagen.

Mei-juni 1885

6 stukken

69

Brief van prof. mr. G.A. van Hamel aan de leden van het bestuur van de Liberale Unie over de herziening van de grondwet in verband met het kiesrecht en het onderwijs.

22 juni 1885

1 stuk

70

Briefwisseling met prof. mr. G.A. van Hamel, adviezen en memories inzake de belastinghervorming, kiesrecht en de onderwijskwestie.

Juni-december 1885

1 omslag

71

Brief van P.L. Tak betreffende zijn ontslag als secretaris van de Liberale Unie.

1 oktober 1885

1 stuk

72

Uitnodiging tot het bijwonen van een vergadering van de Nederlandsche Pensioenvereniging voor werklieden, met aantekeningen o.a. over kinderarbeid.

November 1885

1 omslag

73

Rondschrjven van prof. mr. G.A. van Hamel betreffende wetgeving op sociaal gebied, met bijlagen.

December 1885

1 omslag

74

Rondschrjven van mr. S.J. Fockema Andreae e.a. leden van de

-
- Liberale Unie om in stemming te brengen de door hem voorgestelde wijziging van art. 76 van de grondwet, met bijlage. (December 1885) 2 stukken
- 75** Convocatie voor een vergadering met de gewijzigde conclusie der memorie omtrent de vraagstukken van sociale wetgeving. 15 en 25 januari 1886 2 stukken
- 76** Rondschrijven aan de leden van de Liberale Unie houdende mededeling van de benoeming van P.J. de Witt tot secretaris van de Liberale Unie, met bijlage. 7 februari en 1 maart 1886 2 stukken
- 77** Convocatie voor een vergadering van de Liberale Unie met rondschrijven betreffende de rechtspersoonlijkheid van verenigingen. 17 en 28 maart 1886 2 stukken
- 78** Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie over de circulaire naar aanleiding van vraagstukken van sociale wetgeving en over een bespreking met leden van de Tweede Kamer, met bijlage. 8 en 26 april 1886 en z.d. 3 stukken
- 79** Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie aan de hoofdredacteuren van de Nieuwe Rotterdamsche Courant, Algemeen Handelsblad, Amsterdammer, Vaderland, Nieuws van de Dag, Utrechts Dagblad en de Arnhemsche Courant om een samenkomst in verband met de verkiezingen. Afschrift met bijlagen. 9 mei en 9 juni 1886 6 stukken
- 80** Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie in verband met de verkiezingen met verkiezingspamfletten. Mei-juni 1886 1 omslag
- 81** Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie o.a. over voorstellen tot het uitgeven van geschriften ter toelichting van vraagstukken van sociale wetgeving met voorlopige lijst van onderwerpen. Mei en juli 1886 3 stukken
- 82** Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie o.a. met de uitslag van de verkiezingen en over de medewerking tot uitgave van geschriften over de vraagstukken van sociale wetgeving, met bijlagen. Juli 1886-maart 1887 1 omslag
- 83** Rondschrijven van prof. mr. G.A. van Hamel over het kiesreglement

-
- en de kiesbevoegdheid, met bijlage.
1 en 16 februari 1887 2 stukken
- 84** Brochure "Liberale Unie".
23 februari 1887 1 katern
- 85** Rondschriften van het bestuur van de kiesvereniging "Burgerplicht"
te Groningen aan de kiesverenigingen in Nederland over het
voorlopig kiesreglement.
5 maart 1887 1 stuk
- 86** Brief van P.J. de Witt verzoekende om inlichtingen over de advocaat
H. Hesse en P.J. Troelstra.
2 april 1887 1 stuk
- 87** Brief van P.J. de Witt met ontwerp-circulaire naar aanleiding van het
ontwerp voorlopig kiesreglement.
April 1887 3 stukken
- 88** Rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie voor het
houden van een vergadering in verband met de uitbreiding van het
kiesrecht en de amendementen mr. J.G. Gleichman en G. van der
Feltz.
Mei-juni 1887 3 stukken
- 89** Rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie tot het houden
van een vergadering in verband met de grondwetherziening en de
onderwijskwestie, met kranten en recensies.
Juni-juli 1887 1 omslag
- 90** Brief van prof. mr. G.A. van Hamel houdende uiteenzetting van de
reden waarom hij na zijn aftreden niet meer als voorzitter wil
herkozen worden en (het geven van) richtlijnen voor een betere
organisatie.
6 juli 1887 1 stuk
- 91** Brief van E.H. Karsten en rondschriften van het bestuur van de
Liberale Unie over het houden van een vergadering, met
agendapunten.
31 oktober en 13 november 1887 2 stukken
- 92** Rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie o.a. over de
voltooiing van de grondwetherziening, de samenstelling van
kiezerslijsten en de kamerverkiezingen.
28 november 1887 3 stukken
- 93** Brief van mr. H. Goeman Borgesius over een vergadering van het
"Unie bestuur" houdende klacht over de uitnodiging tot die
vergadering van zes conservatieve leden, met bijlage.

-
	30 november 1887	2 stukken
94	Brief van mr. H. Goeman Borgesius over de grondwetherziening en de vaststelling der wetten die daaruit zullen voortvloeien, met bijlagen.
12 en 16 december 1887 en z.d	3 stukken
95	Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie o.a. in verband met de grondwetherziening en de verkiezingen.
21 december 1887	1 stuk
96	Rondschrijven aan de leden van het bestuur van de Liberale Unie o.a. over ontbinding van verschillende kiesverenigingen en convocatie voor een vergadering met agendapunten.
10 januari, 1 en 12 februari 1888	2 stukken
97	Brieven van R. van de Werk over het werven van sprekers en over een vergadering in verband met o.a. de verkiezing van een voorzitter, met aantekeningen.
10 maart en 4 april 1888	2 stukken
98	Rondschrijven aan de leden van het bestuur van de Liberale Unie naar aanleiding van de herstemming voor de Tweede Kamer en in verband daarmee een verslag van de verrichtingen en werkzaamheden van het bureau van de voorzitter.
21 maart 1888	1 stuk
99	Rondschrijven aan de kiesverenigingen en leden van de Liberale Unie over de benoeming van mr. E. Fokker tot voorzitter.
16 april 1888	1 stuk
100	Brief van P.J. de Witt met circulaire van mr. E. Fokker in verband met de personele belasting en de kiezerslijsten.
5 en 9 mei 1888	2 stukken
101	Nota van mr. E. Fokker aan de bestuursleden houdende verslag van de werkzaamheden van de Liberale Unie gedurende de eerste drie jaren van haar bestaan.
7 mei 1888	1 stuk
102	Brief van P.J. de Witt betreffende het verzoek om inlichtingen over "de Kleine Pers" in de provincie Groningen, met concept-antwoord en verslag van de "Kleine Liberale Pers" in enige hoofddistricten.
17 mei 1888	2 stukken
103	Briefkaarten van mr. E. Fokker over partijaangelegenheden met aantekeningen.
(September-oktober 1888)	2 stukken

-
- 104** Rondschrijven van P.J. de Witt over een bestuursvergadering; overzicht van de stand der kringformaties en schema van een regeling der financiële verhouding tussen de Liberale Unie en haar kringcommissies.
22 en 23 oktober, 12 november 1888 4 stukken
- 105** Brieven van P.J. de Witt over een concept-brief aan de kiesvereniging "Burgerplicht" en het plaatsen van artikelen in de Nieuwe Winschoter Courant.
5 december 1888 en 24 januari 1889 2 stukken
- 106** Brieven van E.H. Karsten over personen die voor het lidmaatschap van het bestuur van de Liberale Unie in aanmerking komen.
December 1888 en 1890 2 stukken
- 107** Convocaties voor vergaderingen o.a. over subsidieaanvragen; de wenselijkheid van bemoeiing van het bestuur van de Liberale Unie met de voorbereiding van de provinciale verkiezingen, met bijlage.
9 januari, 15 februari en 30 maart 1889 3 stukken
- 108** Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie in verband met de wijziging van de provinciale wet en de kiestabel voor de Provinciale Staten, met bijlage.
17 februari en 19 maart 1889 2 stukken
- 109** Briefwisseling over de revisie van de lijst van liberale kiesverenigingen.
25 en 30 maart, 6 april en (10 april) 1889 4 stukken
- 110** Rondschrijven aan de afgevaardigden van de Liberale Unie begeleidend "vliegende blaadjes" ter verspreiding als propaganda voor de verkiezingen.
Maart-mei 1889 1 omslag
- 111** Rondschrijfbrieven van het bestuur van de Liberale Unie aan haar leden over de onwenselijkheid een vergadering bijeen te roepen.
9 en 12 april 1889 2 stukken
- 112** Convocaties van een conferentie en bestuursvergadering van de Liberale Unie inzake de onderwijswet.
16, 25 en 30 april 1889 3 stukken
- 113** Convocaties en rondschrijven voor een bestuursvergadering in verband met het kiezen van een voorzitter, wijziging der statuten en andere agendapunten.
31 mei, 4, 6 en 18 juni 1889 4 stukken
- 114** Brief van P.J. de Witt; convocatie voor de algemene vergadering

-
- van 18 mei; ontwerp-circulaire naar aanleiding van de herziening van de wet op het lager onderwijs.
Mei 1889 4 stukken
- 115** Brieven en telegram van P.J. de Witt in verband met vergaderingen, met aantekeningen.
Juli, augustus en september 1889 4 stukken
- 116** Rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie naar aanleiding van een te houden vergadering o.a. over de reglementswijziging; aanhaling uit een brief van prof. Fockema Andreae als reactie op dat rondschrift met begeleidbrief van P.J. de Witt.
29 januari en 4 februari 1890 3 stukken
- 117** Krantenknipsels over de vergadering van de kiesvereniging "Burgerplicht" over de onenigheid in de Liberale Partij naar aanleiding van het wetsontwerp Mackay betreffende het lager onderwijs.
Februari 1890 1 omslag
- 118** Brief van P.J. de Witt over het "dossier Oppenheim".
16 april 1890 1 stuk
- 119** Brieven van P.J. de Witt, mr. E.E. van Raalte, met rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie in verband met de belastingvoorstellen van mr. H. Goeman Borgesius c.s., met bijlage.
21 en 23 juli, 15 en 31 oktober en 3 en 15 november 1889 1 omslag
- 120** Rondschriften van een commissie uit de Liberale Unie houdende uitnodiging tot het aanvaarden van buitengewoon lidmaatschap om financiële steun in verband met de verkiezingen.
14 juni 1890 1 stuk
- 121** Rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie aan de besturen der kiesverenigingen over de wijziging in het huishoudelijk reglement.
23 juli 1890 1 stuk
- 122** Convocatie voor een vergadering op 7 september o.a. om de legerwetten te bespreken.
28 augustus 1890 1 stuk
- 123** Brief van P.J. de Witt over propaganda in "de Kleine Pers" tegen de stedenwet.
2 september 1890 1 stuk
- 124** Rondschriften van het bestuur van de Liberale Unie over mr. J.A. Levy en mr. R. Macalester Loup als leden van de commissie van praeadvies over de legerwetten, met aantekeningen.

-
	30 september 1890	1 stuk
125	Convocatie en rondschrijven van de Liberale Unie voor een bestuursvergadering o.a. over de legerwetten; wijziging huishoudelijk reglement; uitgave van geschriften over sociale vragen.
Oktober-november 1890	3 stukken
126	Convocatie voor een bestuursvergadering op 28 december 1890 o.a. over de voorbereidingen van de verkiezingen, met bijlagen en aantekeningen.
December 1890	4 stukken
127	Convocaties voor vergaderingen in verband met de verkiezingen, met aantekeningen en concept-brief.
8, 12 en 23 januari, 18 februari, 22 april en 8 oktober 1891	6
stukken
128	Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie in verband met het "ontwerp-manifest"; het wetsontwerp tot regeling van de krijgsdienst de belastingvoorstellen van mr. H. Goeman Borgesius en de kiesbevoegdheid, met bijlagen.
Januari-april 1891	1 omslag
129	Brief van P.J. de Witt over artikelen voor de "Sociale Geschriften".
6 februari 1891	1 stuk
130	Brief van P.J. de Witt houdende bericht dat mr. F. van Hettinga Tromp zijn benoeming tot lid van het bestuur van de Liberale Unie heeft aangenomen.
27 april 1891	1 stuk
131	Rondschrijven aan de leden van het bestuur van de Liberale Unie over te houden vergaderingen o.a. in verband met de herstemming voor de Tweede Kamer, met bijlage.
Juni-oktober 1891	5 stukken
132	Rondschrijven van het bestuur van de Liberale Unie o.a. houdende mededeling van de benoeming van prof. mr. G.A. van Hamel tot lid van het bestuur en andere bestuursmededelingen.
November-december 1892	1 omslag
133	Brieven van P.J. de Witt en mr. E.E. van Raalte om in de jaarlijkse algemene vergadering de hervormingen op sociaal gebied te bespreken.
1, 10 en 14 mei 1893	3 stukken
134	Agenda voor de vergadering van de Liberale Unie over o.a. de benoeming van nieuwe leden en de hervormingen op sociaal	

-
- gebied met krantenverslag van deze vergadering.
Mei-juni 1893 3 stukken
- 135** Brief van P.J. de Witt over de notulen van de vergadering van 10 juni en aankondiging van de benoeming van prof. mr. H.L. Drucker tot voorzitter van het bestuur van de Liberale Unie.
12 en 14 juni 1893 2 stukken
- 136** Brieven van P.J. de Witt over aansluiting van verschillende districten bij de Liberale Unie kiesverenigingen en om subsidie.
24 juni en 3 augustus 1893 2 stukken
- 137** Brieven van P.J. de Witt en M. Tydeman o.a. naar aanleiding van het comité voor de kiesrechtmeeting te Winschoten en over de in verband daarmee te houden bestuursvergadering, met bij lage.
September-oktober 1893 1 omslag
- 138** Briefkaart van prof. J. baron d'Aulnis de Bourouill over zijn ingezonden stuk in de Nieuwe Rotterdamsche Courant betreffende het antwoord van de Liberale Unie aan de Winschoter commissie in verband met de kieswetvoorstellen van Tak van Poortvliet, met bijlagen.
Oktober 1893 1 omslag
- 139** Brieven van P.J. de Witt over interne partij-politieke aangelegenheden.
Oktober-november 1893 1 omslag
- 140** Brieven van het Centraal Bestuur van het Algemeen Nederlandsch Werkliedenverbond en van P.J. de Witt over een te houden conferentie met de Liberale Unie, met aantekeningen.
10, 12 november en 1 en 4 december 1893 5 stukken
- 141** Briefwisseling met P.J. de Witt en H.P. Marchant over het blad de "Deventer Opmerker" en de schade die dit blad veroorzaakt aan de Liberale Unie.
15 en 16 november 1893 2 stukken
- 142** Brief en telegramwisseling over geldelijke steun aan de kiesvereniging in Veendam.
November 1893 1 omslag
- 143** Brieven van P.J. de Witt en R. Macalester Loup over een door Macalester Loup geschreven stuk, met aantekeningen.
10 en 22 december 1893 2 stukken
- 144** Brieven van P.J. de Witt om naar aanleiding van de conferentie met het bestuur van het Algemeen Nederlandsch Werkliedenverbond een vergadering te beleggen.

-
	23, 26 en 28 december 1893	3 stukken
145	Briefwisseling met P.J. de Witt over een circulaire aan de besturen en kiesverenigingen aangesloten bij de Liberale Unie over samenwerking en overleg in verband met de uitbreiding van het kiesrecht; aansluiting bij de werkliedenverenigingen; de publikatie van deze circulaire in de "Telegraaf".
Januari-maart 1894	1 omslag
146	Brieven van A.C. Crena de Jongh, prof. mr. G.A. van Hamel en F. van Hettinga Tromp over een te houden vergadering van het Liberale Unie bestuur.
6, 12, 13 en 14 maart 1894	4 stukken
147	Brieven van P.J. de Witt o.a. over het amendement De Meyier op de ontwerp-kieswet Tak van Poortvliet en de gevolgen van dien.
9, 11 en 12 maart 1894	3 stukken
148	Rondschrijven van de Radicale Bond aan het bestuur van de Liberale Unie over een bijeenkomst betreffende het kiesrechtontwerp, met bijlagen.
Maart 1894	3 stukken
149	Brieven van prof. mr. G.A. van Hamel en P.J. de Witt over de circulaire van de kiesvereniging van de Liberale Unie en over de Verkiezingen, met bijlagen.
Maart-april 1894	1 omslag
150	Briefen telegramwisseling met P.J. de Witt over verkiezingspropaganda en financiële steun aan verschillende kiesdistricten.
April 1894	1 omslag
151	Brief van H. Pyttersen over de kandidaatstelling van mr. J.A. Gilse en om financiële steun voor de kiesvereniging in het district Sneek.
5 mei 1894	1 stuk
152	Brieven van P.J. de Witt o.a. over het neerleggen van het voorzitter- en lidmaatschap van de Liberale Unie door prof. mr. H.L. Drucker; de programmawijziging van de kiesverenigingen en over een te houden vergadering.
13 en 15 mei, 9, 11, 12, 24 en 29 juni, 1, 11 en 14 juli en 2 november 1894	1 omslag
153	Brieven van J. Winkel over de lege Bondskas en het herzien van de reglementen van de democratische kiesvereniging Schagen met concept-reglement en aantekeningen.
30 mei en 27 juni 1894	3 stukken

-
- 154** Brieven van mr. E.E. van Raalte over propaganda en financiering van de Liberale Unie.
7 en 8 juni 1894 2 stukken
- 155** Brief van R.E. Hattink overeen onjuist verslag van de vergadering van de Vrijzinnig Provincialen Kiezersbond in Overijssel, met aantekeningen.
12 juni 1894 1 stuk
- 156** Convocatie tot en krantenknipsels over de vergadering der Liberale Unie met de openingsrede van mr. H.L. Drucker, en over de tweespalt in de partij.
16 juni 1894 1 omslag
- 157** Brief van mr. R. Macalester Loup over zijn aanvaarding van het bestuurslidmaatschap van de Liberale Unie.
23 juni 1894 1 stuk
- 158** Brief van mr. C.A. Crena de Jongh over zijn uittreden als bestuurslid van de Liberale Unie, met aantekeningen.
26 juni 1894 1 stuk
- 159** Brief van N.N. van Nierop over een geldelijke bijdrage voor de Liberale Unie.
4 juli 1894 1 stuk
- 160** Rapport van de afgevaardigden van de Utrechtse kiesvereniging over de vergadering van de Liberale Unie van 10 juni 1894 en een exemplaar van de "De Liberaal" met een artikel over de uittreding van de Utrechtse Kiesvereniging uit de Liberale Unie.
Oktober-december 1894 2 stukken
- 161** Manuscript van een redevoering gehouden te Hoogezand voor de beide kiesverenigingen aldaar, met kranten, houdende recensie.
25 maart 1895 1 omslag
- 162** Manuscript van een redevoering gehouden te Groningen voor de kiesvereniging "Burgerplicht", met kranten, houdende recensies.
23 maart 1896 1 omslag
- 163** Manuscript van een rede voor de kiesvereniging "Algemeen Belang" te Utrecht over het programma van de Liberale Unie, met krantenrecensies.
18 januari 1897 1 omslag
- 164** Manuscript van een rede voor de "Vrijzinnige Kiesvereniging" te Leiden over de sociale wetgeving, met krantenrecensies.
25 maart 1897 1 omslag

-
- 165** Manuscript van een redevoering te Groningen houdende een overzicht van werkzaamheden van de partij van het afgelopen jaar.
26 mei 1897 1 omslag
- 166** Manuscript van een redevoering te Groningen houdende een overzicht van hetgeen in een tijdperk van vier jaar in staatsbestuur en wetgeving werd verricht, met krantenrecensies.
7 januari 1901 1 omslag
- 167** Briefwisseling met C.A. Zelvelder als lid van de commissie voor de Unie circulaire over de redactie van deze in verband met het vrouwenkiesrecht.
26 en 28 februari 1901 2 stukken
- 168** Brief van mr. S.J. Fockema Andreae over een voorlopige bespreking over de zaken van de Liberale Unie.
28 februari. Z. j 1 stuk
- C. LID VAN DE VRIJZINNIG DEMOCRATISCHE BOND 1901-1913.***
- 169** Rondschrijven van mr. M.W.F. Treub over een bijeenkomst van de commissie van voorbereiding van een Vrijzinnig Democratische Partij tot bespreking van een concept-beginselverklaring, met aantekeningen.
27 december 1899, februari en mei 1900 5 bladen
- 170** Brief van mr. Z. van den Bergh over de taal en vorm van de beginselverklaring van de Vrijzinnig Democratische Partij, met concept-antwoord.
20-21 oktober 1900 2 stukken
- 171** Ontwerp-werkprogramma van de Vrijzinnig Democratische Bond.
Gedrukt.
Z.d 1 stuk
- 172** Beginselverklaringen en Statuten van de Vrijzinnig Democratische Bond en statuten van de vereniging "de Vrijzinnig Democratische Bond" te Amsterdam.
1901-1903, 1910 4 katernen
- 173** Telegram aan Van Druten over het afdrukken van een circulaire.
Copie.
2 maart (1901) 1 stuk
- 174** Rondschrijven van de kiesverenigingen "Eendracht maakt macht" te Middelburg en "Arnhem" te Arnhem met voorlopige

-
- beginselverklaringen.
Februari-maart 1901 3 stukken
- 175** Brief van C.A. Zelvelder, secretaris van het bestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond, houdende verzoek aan Drucker toe te treden tot de commissie van propaganda van de V.D.B. met concept-antwoord en een concept-brief aan een niet men name genoemde.
26 en 29 maart 1901 2 stukken
- 176** Bewijs van lidmaatschap van de Vrijzinnig Democratische Bond met opgave van contributie en bijdrage voor de verkiezingen. Copie.
30 maart (1901) 1 stuk
- 177** Brief van prof. W.L.P.A. Molengraaff over de betekenis van de commissie van propaganda van de Vrijzinnig Democratische Bond.
1 april 1901 1 stuk
- 178** Convocatie voor een vergadering van de propaganda commissie van de Vrijzinnig Democratische Bond, met aantekeningen.
11 april 1901 1 stuk
- 179** Beginselverklaring van de Vrijzinnig Democratische Bond met ontwerp-toelichting.
1 mei 1901 5 stukken
- 180** Manuscript van een redevoering te Groningen o.a. over het kiesrecht.
Juni 1901 1 omslag
- 181** Brieven van A. Kerdijk over de oprichting en samenstelling van een commissie voor de beginselverklaring, toelichting en uitwerking van deze, met aantekening.
5 en 9 september, 27 november en 1 december 1901 4 stukken
- 182** Brief van C.A. Zelvelder over de definitieve vaststelling van de beginselverklaring en het werkprogramma.
11 september 1901 1 stuk
- 183** Brief en briefkaart van C.A. Zelvelder en A. Kerdijk over een bijdrage bij het verkiezingstekort.
16 september en 15 november 1901 2 stukken
- 184** Brief van A. Kerdijk o.a. over een kritiek van dr. E.E. van Raalte over de vereenzelviging van de Vrijzinnig Democratische Bond met de "Borgesiussen en de Rinken".
15 januari 1902 1 stuk

-
- 185** Rondschrijven van de Vrijzinnig Democratische Bond over het lidmaatschap van de Bond na de verbintenis tot een jaarlijkse contributie. Gedrukt.
Januari 1902 2 stukken
- 186** Brief van het bestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond over de financiële toestand, met aantekening.
19 februari 1903 1 stuk
- 187** Brief van dr. D. van Embden naar aanleiding van een circulaire over de werving van nieuwe leden.
11 april 1903 1 stuk
- 188** Brief van het bondsbestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond omtrent voorlichting van de verkiezingen van 1905 in het district Groningen.
17 september 1903 1 stuk
- 189** Manuscript van een redevoering te Arnhem over de algemene politieke toestanden het programma van de Vrijzinnig Democratische Bond in verband met het voorstel tot grondwetherziening, met krantenrecensies.
30 januari 1904 1 omslag
- 190** Rondschrijven van dr. D. van Embden over de oprichting van een studieclub om propagandagegevens bijeen te brengen.
12 augustus 1904 1 stuk
- 191** Brieven van mr. E. Fokker, ondervoorzitter van de Vrijzinnig Democratische Bond, o.a. over: het houden van een bestuursvergadering met het Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond om overleg in verband met de verkiezingen; het voorstel tot grondwetherziening; het onderwijsontwerp en het arbeidscontract; het ontslag van A. Kerdijk als voorzitter van de V.D.B. en andere vacatures.
3 en 27 september 1904 2 stukken
- 192** Verkiezingsprogram van de Vrijzinnig Democratische Bond en het Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond. Concept.
z.d. 1 stuk
- 193** Manifest van de Vrijzinnig Democratische Bond en het Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond over het algemeen kiesrecht en de grondwetherziening. Concept.
z.d. 1 stuk
- 194** Convocatiebriefjes voor een vergadering van de Vrijzinnig Democratische Bond te Utrecht, over de algemene verkiezingen.

-
	9 oktober 1904, 29 november 1911	2 stukken
195	Rondschrijven namens het bestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond over de oprichting van een partijorgaan en een Haags Vrijzinnig Democratisch Weekblad. Gedrukt.
17 en 25 oktober 1904	2 stukken
196	Rondschrijven van het bondsbestuur van de Vrijzinnig Democraten over propaganda.
22 december 1904	1 stuk
197	Brief van mr. M.W.F. Treub over zijn kandidatuur in Tietjerksteradeel, met aantekeningen.
26 november 1904	1 stuk
198	Brief van dr. D. van Embden houdende dankbetuiging voor een bijdrage voor het Bondsweekblad.
30 december 1904	1 stuk
199	Brief van mr. E. Fokker over overleg met de Liberale Unie en hun circulaire voor de verkiezingen.
31 december 1904	1 stuk
200	Brieven van mr. H.P. Marchant over zijn verkiezing in het bestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond; de verschijning van het bondsblad; de samenwerking met de Unieliberalen; de verkiezingen; conflicten met Borgesius; de woningwet commissie; de financiële perikelen van de bondskas.
januari-juli 1905	1 omslag
201	Brief van A. Kerdijk over een circulaire van de Vrijzinnig Democratische Bond, met aantekeningen.
4 januari 1905	1 stuk
202	Rondschrijven van de Vrijzinnig Democratische Bond aan de besturen van de afdelingen betreffende een verkiezingsprogram in samenwerking met de Liberale Unie, met een briefje met aan- en handtekeningen.
Januari 1905 en z.d	2 stukken
203	Brief van dr. D. van Embden houdende verzoek aan Drucker een spreekbeurt te houden in Tiel, met aantekeningen.
2 februari 1905	1 stuk
204	Brief van mr. H.P. Marchant, voorzitter van het bondsbestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond, om geldelijke steun voor het verkiezingsfonds en dankbetuiging.
28 februari en 1 maart 1905	2 stukken

-
- 205** Manuscripten van redevoeringen te Groningen en Haarlem houdende beschouwingen over het afgelopen vierjarig bestaan van de Vrijzinnig Democratische Bond, met een brief van de redakteur van de Nieuwe Groninger Courant.
Mei-juni 1905 1 omslag
- 206** Aantekeningen voor een spreekbeurt gehouden te Utrecht voor de Vrijzinnig Democratische kiesvereniging "Algemeen Belang" en de afdeling Utrecht van het Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond over de komende verkiezingsstrijd, met bijlagen.
10 juni 1905 1 omslag
- 207** Briefje van dr. D. van Embden, secretaris van de Vrijzinnig Democratische Bond, over het boekje "Aantekeningen voor het debat".
10 juni 1905 1 blaadje
- 208** Brief van mr. C.J.M. Wilde, secretaris van de Vrijzinnig Democratische Bond, over aansluiting van kiesverenigingen en personele leden bij de V.D.B., met aantekeningen.
8 juli 1905 1 stuk
- 209** Briefkaarten van mr. H.P. Marchant over diverse partij politieke zaken.
28 oktober en 3 november 1905 2 stukken
- 210** Brieven van mr. H.P. Marchant o.a. over de propaganda voor de Vrijzinnig Democratische Bond, Treub en de maatschappij van zekerheidstelling, Goeman Borgesius en de affaire Kraus.
21 en 22 januari 1906 2 stukken
- 211** Brief van mr. C.J.M. Wilde betreffende het toetreden van mevrouw L. van der Pek-Went tot de bondscommissie tot instellen van een onderzoek naar de uitvoering van de woningwet.
23 januari 1906 1 stuk
- 212** Brieven van U.G. Schilthuis Jzn., penningmeester van de Vrijzinnig Democratische Bond, over geldelijke steun voor de bondskas en dank voor de gift door Drucker gezonden.
7 en 12 februari 1906 2 stukken
- 213** Brief van het bestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond houdende dank voor een bijdrage in het tekort in de bondskas over 1905.
29 maart 1906 1 stuk
- 214** Brief van het propaganda-comité voor grondwetherziening en algemeen kiesrecht houdende uitnodiging tot het bijwonen van een

-
- vergadering ter bespreking van de door de regering ingediende voorstellen tot grondwetherziening.
1 november 1907 1 stuk
- 215** Brief van dr. D. Bos over zijn niet aanwezig kunnen zijn op een te houden vergadering, met aantekening.
30 januari 1908 1 stuk
- 216** Manuscript van een rede te Groningen voor de kiesvereniging "Burgerplicht" over de algemene politieke situatie, met krantenrecensies.
3 april 1908 1 omslag
- 217** Brief van het hoofdbestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond houdende uitnodiging tot een vergadering ter bespreking van de Kamerverkiezingen van 1909.
3 oktober 1908 1 stuk
- 218** Oproep van de Vrijzinnig Democratische Bond aan partijgenoten en geestverwanten om geldelijke steun voor de algemene verkiezingen, met aantekeningen.
11 maart 1909 1 stuk
- 219** Briefwisseling met mr. E.E. van Raalte over zijn kandidaatstelling voor Rotterdam V en opzegging van zijn lidmaatschap van de Vrijzinnig Democratische Bond.
14 en 15 maart en 21 mei 1909 4 stukken
- 220** Brief van J. Mussert over een te houden vergadering met het Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond, met concept-brief en aantekeningen.
27 mei en 8 juli 1909 2 stukken
- 221** Brief van G.R.J. Haentjens Dekker, secretaris van het hoofdbestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond, houdende verzoek aan prof. H.L. Drucker zitting te nemen in de commissie betreffende de rechtspositie van de ambtenaren, met concept-antwoord.
21 november 1909 1 stuk
- 222** Briefwisseling met H. Snijders over het adres voor algemeen kiesrecht, met bijlage.
16, 18, 19 en 23 november 1910 4 stukken
- 223** Brieven van H. Snijders over een verzoek van het kiesdistrict Den Helder en over de artikelen geschreven in het partijorgaan de Vrijzinnig Democraat, met concept-antwoord.
11, 13 en 19 december 1910 4 stukken
- 224** Manuscript van een redevoering gehouden te Groningen voor de

-
- kiesvereniging "Burgerplicht", met krantenrecensies.
30 maart 1911 1 omslag
- 225** Brieven van G.R.J. Haentjens Dekker, J.A. Louéen H. Snijders
betreffende een geschil tussen het hoofdbestuur van de Vrijzinnig
Democratische Bonden de afdeling Rotterdam over een vordering
van deze stad met betrekking tot de verkiezingen van 1911, met
bijlagen.
19 april, 9, 11,17 en 19 mei 1911 6 stukken
- 226** Brief van H. Snijders over een te beleggen vergadering van de
Vrijzinnig Democratische Kamerclub, het Algemeen Nederlandsch
Werklieden Verbond en het dagelijks bestuur van de Vrijzinnig
Democratische Bond betreffende de ouderdomsverzorging, met
concept-antwoord en bijlagen.
7, 12 en 14 juni 1911 3 stukken
- 227** Brief van dr. D. Bos over een bijeenkomst bij Drucker, met concept-
uitnodiging.
30 januari 1912 2 stukken
- 228** Brief van H. Snijders over een te houden vergadering van het
hoofdbestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond met het hoofd-
en dagelijks bestuur van de Liberale Unie over de te volgen
gedragslijn bij de verkiezingen in 1913.
17 februari 1912 1 stuk
- 229** Brief van W.O.A. Koster over een verzoek om medewerking van het
vrijzinnig weekblad "Vooruit".
7 mei 1912 1 stuk
- 230** Rondschrijven van W.O.A. Koster, algemeen secretaris van de
Vrijzinnig Democratische Bond, in verband met een te houden
tentoonstelling van geschriften betrekking hebbende op de V.D.B.
10 mei 1912 1 stuk
- 231** Brieven van H. Snijders over een bespreking met de
afgevaardigden van de Vrije Liberale en de Liberale Unie inzake de
verkiezingen van 1913.
8 en 10 juni 1912 2 stukken
- 232** Brief van Th.M. Ketelaar houdende bericht niet aanwezig te kunnen
zijn op de vergadering van de afgevaardigden van de Liberale Unie
en de Vrije Liberalen.
10 juni 1912 1 stuk
- 233** Brief van W.O.A. Koster met nadere mededelingen over de te
houden vergadering van de Vrijzinnig Democratische Bond in
verband met de verkiezingen van de leden van het dagelijks

-
- bestuur.
17 juni 1912 1 stuk
- 234** Brieven van H. Snijders over een te houden conferentie, met
aantekeningen
28 juni en 2 juli 1912 2 stukken
- 235** Brief van W.O.A. Koster over het corrigeren van drukproeven o.a.
van een rede en een artikel van Drucker, het toezenden van een
overdruk van die rede en andere drukwerken.
Juni 12, 13 en 26 februari 1913 3 stukken
- 236** Brieven van dr. D. Bos, mr. J. Limburg, mr. H.P. Marchant, Th.M.
Ketelaar en aantekeningen van Treub over de redactie van een
artikel betreffende het eerste concentratie manifest, met bijlagen,
3 en 13 juli, 23 augustus, 1 en 26 september 1912 en z.d. 1 omslag
- 237** Briefkaart van N.N. Jager overeen te voeren verkiezingspropaganda
in 1913 in Noord-Holland, met aantekeningen.
(11 juli 1912) 1 stuk
- 238** Brief van W.O.A. Koster over de vervanging van H.L. Drucker door
dr. D. Bos op een samenwerkingsconferentie van de Vrijzinnig
Democratische Bond.
10 augustus 1912 1 stuk
- 239** Ontwerpen van het concentratie manifest der Vrijzinnigen o.a. van
dr. D. Bos, F.J.W. Drion, prof. H.L. Drucker, mr. H. Goeman
Borgesiusen W.O.A. Koster met convocaties voor vergaderingen
hiermede in verband.
September-november 1912 1 omslag
- 240** Brieven van W.O.A. Koster over correcties van notulen van
vergaderingen van de Vrijzinnig Democratische Bond.
8 oktober en 23 november 1912 2 stukken
- 241** Brief van mr. M. Tydeman over de concentratie der vrijzinnigen o.a.
met betrekking tot de ouderdom- en invaliditeitsvoorzieningen.
26 oktober 1912 1 stuk
- 242** Rondschrijven van de Bond van Vrije Liberalen aan de afdelingen
van de Liberale Unie en de Vrijzinnig Democratische Bond om
samenwerking bij de verkiezingen van 1913.
Oktober 1912 3 bladen
- 243** Brief van dr. D. van Embden over vragen in de algemene
vergadering betreffende de houding van Treub.
8 november 1912 1 stuk

-
- 244** Brief van prof. dr. Ph. Kohnstamm over een artikel betreffende de ouderdomsverzorging in "de Wereld", met brief van M. Vierhout over een bijdrage voor dit blad.
8 en 10 november 1912 2 stukken
- 245** Brief aan mr. M.W.F. Treub. Concept (onleesbaar).
17 november 1912 1 blad
- 246** Brief van mr. M.W.F. Treub over de kandidaatstelling in Assen en zijn bedanken voor deze kandidatuur, met concept-antwoord.
25 en 27 november 1912 2 stukken
- 247** Briefwisseling en telegram van N.N. Joosting over een kandidaat voor het district Assen in plaats van mr. M.W.F. Treub, met concept-antwoorden.
9, 10, 15 en 16 december 1912 4 stukken
- 248** Briefwisseling met N.N. Joosting over het al of niet steunen van een kandidaat van de Vrijzinnig Democratische Bond door de Liberale Unie, met aantekeningen en concept-brief.
16, 24 en 25 januari 1913 3 stukken
- 249** Brief van H. Snijders over de kandidaatstelling in Assen en de moeilijkheden met de Liberale Unie.
27 januari 1913 1 stuk
- 250** Briefwisseling met prof. dr. D. van Embden, H. Snijders, en mr. C.Th. van Deven ter over de kandidaatstelling van een vrijzinnig democraat of vrijzinnig liberaal in de districten te Amsterdam, met bijlagen.
30 en 31 januari, 1, 3, 4 en 5 februari 1913 8 stukken
- 251** Brief van N.N. van Diesen, secretaris van de Vrijzinnig Democratische Vereniging te Amsterdam, begeleidend een afschrift van een brief aan het Centraal Comité der Vrijzinnigen over de uiteenzetting van hun rechten met betrekking tot de kandidaatstelling.
21 maart 1913 2 stukken
- 252** Brief van de voorzitter van de kiesvereniging "Vooruitgang" te Alkmaar over de moeilijkheden aldaar naar aanleiding van het staatspensioen, met krantenartikelen.
4 juni 1913 2 stukken
- 253** Convocatie voor een conferentie van de Vrijzinnig Democratische Kamerclub met het dagelijks bestuur van de Vrijzinnig Democratische Bond over de organisatie van de Bond, de te voeren propaganda en de samenwerking met de beide andere vrijzinnige

partijen.
6 oktober 1913 1 stuk

254 Plan voor samenwerking van de Vrijzinnig Democratische Bond met
het Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond. Stencil.
Oktober 1913 2 bladen

255 Ontwerp-voorstellen voor oprichting van partijorgaan(nen). Stencil.
Oktober 1913 1 stuk

256 Brief aan N.N. Roodenburg over het hem aangeboden voorstel om
voorzitter van de Vrijzinnig Democratische Bond te worden.
Concept.
31 januari 1914. 1 stuk

257 Briefwisseling en aantekening naar aanleiding van en over de
instelling van een commissie tot onderzoek naar de werking van de
militaire intendance, met bijlagen.
Augustus 1915 1 omslag

D. KABINETSFORMATIES.

258 Telegram namens de Koningin houdende uitnodiging tot een
conferentie; brief aan de Koningin houdende verslag van het
mondeling onderhoud met H.M. over de staatkundige toestand.
Afschrift met bijlage.
4, 8 en 10 juli 1905 3 stukken

259 Briefkaarten en telegrammen van mr. H. Goeman Borgesius over
een bespreking, met concept-telegram van Drucker.
Juli 1905 7 stukken

260 Brieven van mr. H.P. Marchant over de kabinetsformatie Goeman
Borgesius en over de moeilijkheden met Treub.
Juli-augustus 1905 5 stukken

261 Briefwisseling met mr. H. Goeman Borgesius inzake de
formatiepogingen.
Juli-augustus 1905 7 stukken

262 Telegrammen van mr. E.E. van Raalte en mr. H.P. Marchant en
concepttelegrammen van Drucker aan Van Raalte en Marchant
naar aanleiding van de kabinetsformatie.
Augustus 1905 7 stukken

263 Brieven van mr. J.D. Veegens en P. Rink houdende dank voor
gelukwensen bij hun benoeming tot minister, met concept-briefjes.
6 en 17 september 1905 4 stukken

-
- 264** Brieven van H.P. Marchant en mr. H. Goeman Borgesius met krantenknipselsover de Vrijzinnig Democraten en de kabinetsformatie, met concept-antwoorden.
1906 1 omslag
- 265** Briefwisseling met mr. M.W.F. Treub, mr. P.W.A. Cort van der Linden, dr. D. Bos, mr. H. Goeman Borgesius, mr. M. Tydeman en Th.M. Ketelaar over de kabinetsformatie 1913, met bijlagen. Concepten, juni, juli en augustus 1913 1 omslag
- 266** Brief van dr. D. Bos over zijn ontbieding bij de Koningin.
8 juli 1913 1 stuk
- 267** Briefwisseling tussen dr. D. Bos, mr. P.J. Troelstra en prof. H.L. Drucker over de kabinetsformatie.
12, 14, 17, 18 en 21 juli 1913 6 stukken
- 268** Brief van mr. M.W.F. Treub over de opdracht aan dr. D. Bos om een ministerie samen te stellen.
16 juli 1913 1 stuk
- 269** Brieven van Th.M. Ketelaar over de kabinetsformatie Bos, met copie-telegram.
22 en 24 juli 1913 3 stukken
- 270** Brief van dr. D. Bos over de mislukte poging een kabinet te vormen uit de vrijzinnige concentratie en de sociaal democraten.
26 juli 1913 1 stuk
- 271** Brochure houdende publikatie van de briefwisseling tussen P.J. Troelstra en dr. D. Bos inzake de kabinetscrisis van 1913.
Juli 1913 1 stuk
- 272** Brief van mr. H. Goeman Borgesius over een te houden vergadering bij mr. P.W.A. Cort van der Linden.
4 augustus 1913 1 stuk
- 273** Briefwisseling en telegrammen met dr. D. Bos over de formatie van een kabinet door mr. P.W.A. Cort van der Linden.
5, 6, 9 en 10 augustus 1913 8 stukken
- 274** Telegram van mr. H.P. Marchant.
8 augustus 1913 1 stuk
- 275** Brief aan mr. P.W.A. Cort van der Linden over zijn bezwaar en dat van andere leden van de vrijzinnige Kamerclub zitting te nemen in het door Cort van der Linden te vormen kabinet. Concept.
13 augustus 1913 1 stuk

II. "UIT PAPIEREN VEEGENS" GEDEPONEERDE ARCHIVALIA.

- 276** Notulen van vergaderingen van de Liberale kamerleden,
convocaties en presentielijsten, met bijlagen.
Juni 1893-november 1900 2 omslagen
Tafel van vergadering in dossier.
- 277** Briefwisseling met M.W.F. Treub, Ch. R. Kouveld, A. Kerdijk en W.
Zeilmaker over de organisatie en oprichting van de Vrijzinnig
Democratische Partij, met bijlagen.
September 1890-oktober 1900 1 omslag